

РАДІО «ВОСКРЕСІННЯ» – ДУХОВНИЙ ФЕНОМЕН НАЦІЇ

Ірина Пуцята

*Львівський державний університет імені Івана Франка
Вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна*

Вплив журналістів сильніший, ніж священників і вчених.
Вони руйнують цілі світи думок і будують нові ...
Преса ... може виховати святих, але також і злочинців;
вона може успішно боронити релігію і мораль,
але може і найсвятіші справи понизити і знецінити.
Єпископ УГКЦ Григорій Хомишин.
Відозва до духовенства Станіславівської єпархії

В історичному розвитку людської спільноти релігія завжди була важливим чинником впливу на етнос і суспільство, виявляла здатність прискорювати або гальмувати етнонаціональні процеси залежно від того, наскільки її конфесійна спрямованість збігалася з інтересами нації.

Українська Греко-Католицька Церква стала практично чи не єдиним на західних землях виразником національних засад культури, посіла важливе місце у духовному житті народу, боролася проти колонізації, захищала рідну мову і сприяла формуванню національної інтелігенції – провідника нації. Церква зіграла важливу роль у перетворенні Галичини в «Український П'ємонт».

Після тривалого періоду панування і насадження атеїстичного світогляду у 1989 році зазвучали релігійно-інформаційні програми радіо «Воскресіння», яке стало засобом в інформаційному просторі України для полегшення здійснення тих завдань, що пов'язані з впливом УГКЦ та християнства на трансформацію суспільства.

Мирослав Павлюк, автор книги «Радіо «Воскресіння»¹ – унікальне явище в історії інформаційного простору України у 1989–2009 роках»,¹ висвітлює тему шляхів становлення та розвитку офіційного ЗМІ Української Греко-Католицької Церкви від тоталітарної держави до незалежної України, розробляючи власну концепцію на основі релігійної мас-медійної культури українців, яка зміцнювалася упродовж останніх років ХХ та першій половині ХХІ століття у відновленні християнської культури народу. Редакція радіо створена з благословення Синоду Української Греко-Католицької Церкви і формувалася в бельгійській столиці Брюсселі в структурі Catholic Radio and Television Network. Дев'ятнадцятого листопада 1989 року в ефір вийшла перша радіопрограма. Очоловав редакцію греко-католицький священник о. Андрій Онуферко. Безумовно, це викликало значний інтерес у суспільстві, сам факт звучання цих програм скріплював надію в серцях людей і свідчив про початок нового життя.

© Пуцята І, 2013

¹ Мирослав Павлюк. Радіо «Воскресіння» – унікальне явище в історії інформаційного простору України у 1989-2009 роках. – Івано-Франківськ, «СІМІК» – 2010. – 336 с.

Тривалий час програми Радіо «Воскресіння» були єдиним джерелом християнського слова в українському ефірі. Пізніше формується редакція у Львові і з травня 1992 р. починає самостійно готувати радіопередачі. З початку липня програми стали щоденними. Керівництво Львівською редакцією перейняв о. Михайло Димид.

Автор розповідає про перші сміливі кроки журналістів, що пройшли для створення радіо, характеризує відданість творчого колективу, адже вони працювали і не думали про грошову винагороду. Журналісти ризикували, розповідаючи про проблему відновлення Української Греко-Католицької Церкви. Мирослав Павлюк акцентує, що найважче було долати спротив начальника КДБ УРСР у Львівській області генерал-майора Маліка, який не хотів дозволити використання радіозасобів будь-якими релігійними конфесіями.

Особливістю радіо «Воскресіння» є те, що його програми розраховані на широку слухачську аудиторію різних віросповідань і конфесій. За стилістикою ведення передачі пересічний слухач може визначити її конфесійну належність: традиційну чи протестантську. Радіо «Воскресіння» тяжіє до другого способу разом з такими радіопрограмами як «Кредо», «Радіо Ватикану» та православними передачами. Значення Літургії для слухачів є найбільшим пріоритетом, на який зважають журналісти, тому програми дуже схожі за формою на світську передачу, адже для радіо „Воскресіння” є важливим не драгувати слухачів, бо більшість з них не греко-католики.

Мирослав Павлюк висловлює думку, що гордістю творчого колективу є радіосеріали, створені у співпраці з видатними українськими науковцями і журналістами: Дмитром Степовиком «Іконологія та іконографія», «Візантологія», Олександром Саганом «Національні прояви українського православ'я», Миколою Тимошиком «Життєвий шлях Іларіона Огієнка», Володимиром Качуром «Бесіди з репресованими священниками». А також цикли радіопрограм з Мирославом Мариновичем, Олегом Турієм, Петром Шкраб'юком, Сергієм Здіоруком. Позитивно відгукувалися слухачі на ранкові розважання світлої пам'яті Блаженнішого Мирослава Івана Любачівського. Популярними були радіочитання книг о. Олександра Меня «Син Людський», Яна Добрачинського «Листи Никодима». Добре сприйнялася радіоверсія книги Верінфріда ван Страатена «Де Бог плаче».

Радіо «Воскресіння» сьогодні є соціальною програмою в академічному стилі, якщо так можна сказати, адаптованому для пересічної української людини, що позбавлена доступу до Інтернету, до газет, книжок, живе переважно на мізерну пенсію в районних центрах і селищах України. Тактичні завдання, які стояли перед журналістами у 1991-му році, у 2001-му році і у 2008 році – різні, але головне залишається незмінним – це евангелізація. Мета радіо «Воскресіння» – переконати людину ходити до Церкви. Наприклад, людина, яка вважає себе православною у якомусь культуральному значенні, але водночас не є парафіянином – не ходить до Храму Божого, а таких багато, все-таки мала би виробити бажання стати учасником богослужінь. Журналіст, закінчуючи ведення чергової радіопередачі, закликає слухачів знайти час на молитву, читання Святого Письма і, що найважливіше, прийти на Літургію до храму, бо слухання Служби Божої по радіо не заміняє і не може замінити присутності людини. У тому і є прояв справжності спільноти, щоб завести хвору сусідку до церкви, або покликати священника до хворого родича. Може це стане для нього початком зцілення як для тіла, так і для душі.

Надто важливе завдання, яке намагаються розв'язувати працівники радіо – утримувати світлий плацдарм у тотальному інформаційному наступі, що ведеться проти духовного світу людини.

Радіо «Воскресіння» – це специфічний мас-медійний проект, швидше студія-продакшн, що позиціонує себе як радіо. Щоб краще зрозуміти це, потрібно поглянути на історію його становлення. Радіо «Воскресіння» було першою радіопрограмою в Україні, яка потрапила у державний ефір, не будучи продуктом державної чи політичної структури, ще до дня проголошення державної Незалежності. Мало того, що воно було недержавним, не київським, більше того – зі Львова. Мало того, що зі Львова, а ще й програма християнська, а ще така, що належить УГКЦ. А тепер віднесіть це до 1991 року чи 1989 року, відколи радіо «Воскресіння» було засноване, а УГКЦ ще не була остаточно легалізованою в СРСР. Чи багато є радіо- чи телепрограм, які сьогодні представляють Львів в ефірі Донецька чи Сімферополя?

Радіо «Воскресіння» – християнський голос, що зберігає першість щодо тематики радіоматеріалів, які дуже розмаїті. Програми розраховані на слухачів різних вікових та соціальних категорій, віросповідань і суспільних груп. Це – репортажі, інтерв'ю про непересічні події в Українських Церквах, радіопроповіді священників та виступи єпископів різних конфесій, розповіді про візантійський та латинський церковні обряди, радіоверсії сучасних богословських праць, знайомство з літургічним роком, розповіді про мистецтво іконопису, сакральну архітектуру, церковний спів та музику. У редакційному доробку Радіо «Воскресіння» – художнє читання популярної та класичної християнської літератури, повчань, повістей та дитячих казок вітчизняних і зарубіжних християнських авторів зі світовими іменами.

Чимало радіопередач – це своєрідні науково-публіцистичні розвідки та дослідження: наприклад, історична розвідка під назвою «Палестина часів Ісуса Христа», матеріали про життя і діяльність митрополита Андрея Шептицького, бесіди про релігійні мотиви у творчості українських письменників та поетів.

Багато відгуків від слухачів про літературні передачі. У програмах цілком органічно вплітаються вірші Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Євгена Маланюка, Тодося Осьмачки, наших сучасників-поетів. Художні твори українських і зарубіжних письменників, співзвучні заповідям християнської моралі, несуть у собі ідею пошуку і утвердження в Істині, розкривають духовний світ людини, нехай сповнений суперечностей, але на її шляху до Храму.

Книга Мирослава Павлюка – це, так би мовити, скарбничка, з якої читач може дізнатися про різноманітні суспільно важливі процеси минулого і сучасного. Мовиться у радіопередачах не лише про духовне життя. Журналісти осмислюють тему голодомору, людських взаємин, при цьому, даючи коментар поважної персони, яка висвітлює ту чи іншу проблему через релігійну призму.

Рецензована книга Мирослава Павлюка «Радіо Воскресіння» – унікальне явище в історії інформаційного простору України у 1989–2009 роках – актуальна науково-публіцистична розвідка, яка характеризується професійною систематизацією фактів і подій. Вона є повновартісним посібником для тих, хто хоче займатися релігійною журналістикою.

Стаття надійшла до редколегії 11.01.13

Прийнята до друку 25.01.12